

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Допущено до захисту

“ _____ ” _____ 2023 р.

Зав. кафедри, д.е.н., професор

_____ **Соколюк С.Ю.**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА**

**ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ
НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО
ВИКОРИСТАННЯ У ТОВ «АГРОКОМБІНАТ
«ВРАДІЇВСЬКИЙ» МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Виконав – студент 2 курсу, групи 21м-пт
освітньої програми «Аграрне підприємництво
та агротрейдинг»
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність

Однороженко Максим Анатолійович

Науковий керівник – доктор філософії, доцент
Бленда Наталія Олександрівна

Умань – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Освітня програма Аграрне підприємництво та агротрейдинг

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(код, назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

“ ” 2022 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студенту Однороженку Максиму Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінка ресурсного потенціалу та обґрунтування напрямів підвищення ефективності його використання у ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» Врадіївського району Миколаївської області

керівник роботи Бленда Наталія Олександрівна, доктор філософії, доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ ” 20__ року №__

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи фінансово-економічна звітність ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» Врадіївського району Миколаївської області за 2018-2022 роки, законодавчі й нормативні акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні джерела

4. Перелік питань, які потрібно розробити

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

5. Перелік графічного матеріалу

5 рисунків та 8 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада	Підпис, дата
--------	------------------------------	--------------

	консультанта	завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	12.10.2022	
2.	Одержання індивідуального завдання	14.10.2022	
3.	Складання календарного плану написання кваліфікаційної роботи	17.10.2022	
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи - підбір та вивчення літератури - участь у виконанні науково-дослідних робіт - виконання курсових робіт - інші заходи		
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи	15.12.2022	
6.	Підготовка: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - висновків		
7.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахування зауважень наукового керівника	29.11.2023	
8.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	01.12.2023	
9.	Перевірка роботи на академічний плагіат	06.12.2023	
10.	Одержання відгуку наукового керівника	08.12.2023	
11.	Попередній захист роботи на кафедрі	11.12.2023	
12.	Затвердження роботи завідувачем кафедри	12.12.2023	
13.	Одержання рецензії	13.12.2023	
14.	Захист кваліфікаційної роботи	15.12.2023	

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	9
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ	21
2.1. Організаційна характеристика ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» Врадіївського району Миколаївської області	21
2.2. Оцінка складових ресурсного потенціалу та стан ресурсного забезпечення підприємства	23
2.3. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства та економічні результати його використання	31
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	38
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50

ВСТУП

Основними джерелом функціонування і розвитку будь-якого підприємства є його ресурсний потенціал. Від того, наскільки ефективно використовуються наявні в його розпорядженні ресурси, сукупність яких утворює ресурсний потенціал значною мірою залежить результативність діяльності будь-якого підприємства.

Ресурсний потенціал відображає максимально можливу здатність підприємства по підвищенню робіт на основі збалансованого розвитку всіх його елементів, повного і найкращого використання всіх видів ресурсів.

Економічні і виробничі досягнення підприємств майже в повній мірі залежать від використання задіяного потенціалу внутрішніх та зовнішніх ресурсів. Неефективне управління та використання ресурсів призводить до зниження конкурентоспроможності підприємства загалом. Саме тому, питання пов'язані з визначенням, оцінкою, формуванням оптимальної структури та ефективного використання ресурсного потенціалу підприємств, особливо в умовах трансформацій та перманентних змін у зовнішньому середовищі, є одними з найбільш актуальних та значущих для вітчизняних підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення та обґрунтування теоретичних основ формування ресурсного потенціалу підприємства, дослідження процесу його формування і використання та обґрунтування дієвих шляхів удосконалення.

Відповідно до мети дослідження поставлені основні завдання:

- розкрити сутність поняття та структуру ресурсного потенціалу підприємства;
- дослідити методичні підходи до оцінювання ресурсного потенціалу;
- провести аналіз рівня ресурсного потенціалу та ефективності його використання на досліджуваному підприємстві;
- обґрунтувати напрями удосконалення формування та підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу в сучасних умовах.

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації щодо підвищення ефективності управління ресурсним

потенціалом підприємства.

Об'єктом дослідження є ресурсний потенціал ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» Врадіївського району Миколаївської області та ефективність його використання.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові роботи провідних вітчизняних та зарубіжних науковців з проблематики дослідження, статистичні дані та фінансово-економічна звітність підприємства - об'єкта дослідження, нормативно-правові акти та закони, що регулюють підприємницьку діяльність.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі використовувались такі методи: монографічний – у висвітленні поглядів вчених на досліджувані в роботі проблеми, діалектичний і абстрактно-логічний – при узагальненні теоретичних і методичних положень ресурсного потенціалу підприємства; економіко-статистичний – для аналізу кількісних і якісних показників стану та розвитку ресурсного потенціалу підприємства, що виступає об'єктом дослідження у роботі; графічний – при дослідженні динаміки і структурних змін у розвитку окремих складових ресурсного потенціалу підприємства, відображенні результатів порівнянь та ін.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення стійкості та підвищення ефективності ринкової діяльності підприємства вимагає правильного вибору стратегії формування та використання його ресурсного потенціалу у сферах виробництва й реалізації готової продукції. Ефективність діяльності підприємства значною мірою визначається тим, на скільки результативно в процесі діяльності використовують наявні ресурси та можливостей їх мобілізувати у майбутньому для забезпечення безперебійної роботи.

Ресурсний потенціал підприємства являє собою найбільш оптимальну комбінацію наявних ресурсів та доступних джерел їх залучення, якісні, структурні й економічні характеристики яких є необхідними і достатніми для виробництва конкурентоспроможної продукції та і досягнення цілей функціонування розвитку підприємства у визначених умовах.

Формування виробничої системи будь-якого підприємства засноване на наявності ресурсів. Ресурс (фр. Ressources) - кошти, запаси, можливості, джерела чого-небудь (природні, економічні, людські тощо) [22, с. 86]. Вони є в наявності для використання на випадок необхідності. Під поняттям «ресурси» вчені визначають природні ресурси як тіла і сили природи, які можуть бути використані і використовуються людиною на даному рівні розвитку продуктивних сил [12].

Ресурси є фактором внутрішніх резервів економічного розвитку підприємства за умови їх ефективного використання, дозволяють забезпечити не тільки його потреби, а й потреби суспільства.

Види ресурсів можуть бути самими різними: природні, матеріальні, людські, фінансові, інфляційні, інтелектуальні та багато інших. Тобто, це сукупність матеріальних і нематеріальних елементів, які прямо або побічно беруть участь у виробничому процесі.

Ресурси необхідні для використання або споживання. Кожен ресурс має свою силу, потужність, можливість чогось досягти, то є свій потенціал.

За визначенням Свіргуна А.Н. та Соколовської В.В. термін «ресурс» -

означає запас, джерело. До ресурсів зараховуються запаси і джереласировини, матеріалів, майно і грошові кошти, працю [39].

О. Гіндес також вважає, що «ресурси - це матеріали або запаси, які можуть використовуватися людиною для задоволення суспільних або своїх власних потреб» [12].

Ресурсний потенціал вчені-економісти в своїх працях розглядають з таких позицій: як структурний елемент виробничих відносин у контексті максимального використання потенціалу трудових ресурсів щодо створення матеріальних благ; як сукупність наявних на підприємстві ресурсів, що забезпечують досягнення поставленої мети; як можливість отримання максимального обсягу виробництва благ та послуг за умови оптимального використання ресурсів; як спроможність (реальну або ймовірну) виконати поставлені завдання, і інші (табл. 1.1).

Визначення категорії «ресурсний потенціал» ученими-економістами

Автор	Трактування поняття «ресурсний потенціал»
Берднікова Л.Ф.	Характеристика наявності фінансових, виробничих та інноваційних ресурсів, які в подальшому можуть бути активовані для ефективного функціонування, а також резервів та можливостей мобілізації цих ресурсів, які можна буде використати для забезпечення безперебійної роботи в майбутньому [5].
Гладій М.В.	Сукупна інтегральна продуктивність промислових і природних засобів виробництва, а також трудових ресурсів, які відображаються показниками виходу валової та товарної продукції на одиницю земельної площі [13].
Материнська О.А., Ярова А.О.	Сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для досягнення поточних стратегічних цілей та виконання місії підприємства [34].
Латишева О.В.	Сукупність можливостей факторів (ресурсів), що реалізуються в процесі виробництва матеріальних благ, а також невикористаних можливостей, задля ефективного використання виробничих, природних і науково-технічних ресурсів, необхідних для забезпечення економічного зростання підприємства та більш повного задоволення суспільних потреб [32].
Смолич Д. В., Тимошук І. В	Взаємопов'язана сукупність матеріальних, енергетичних і інформаційних засобів, а також безпосередньо працівників, які

	використовують (можуть використовувати) їх у процесі виробництва матеріальних благ та послуг [44].
Славов В.П.	Комплексна категорія, що є основою матеріального відтворення в гармонійному поєднанні з продуктивними силами й виробничими відносинами, що збалансовує кількісні та якісні співвідношення ресурсів [43].
Шаманська О.І	Складна система, яка включає досвід та знання підприємства, інтелектуальний капітал, конкурентні можливості, унікальні навички працівників, стратегічні активи, ринкові досягнення, необхідні для успішної конкурентної боротьби на ринку [50].

Виходячи з трактувань ресурсного потенціалу, що наведені в таблиці, можемо згрупувати їх у такі два підходи, як ресурсний і результативний. Так, ресурсного підходу дотримуються М.В. Гладій, В.П. Славов, О.В. Латишева, адже вони розглядають ресурсний потенціал як сукупність ресурсів господарської ланки, оцінювання ресурсного потенціалу зводять до визначення вартості доступних ресурсів, а рівень використання ресурсного потенціалу визначають відношенням отриманого результату до обсягу застосованих ресурсів.

Берднікова Л.Ф., Материнська О.А., Ярова А.О. - визначають ресурсний потенціал як здатність підприємства освоювати, переробляти та мобілізувати ресурси для задоволення суспільних потреб. Оцінювання величини ресурсного потенціалу вони зводять до оцінювання максимального обігу продукції, який підприємство здатне виробити за певної кількості та структури ресурсів [44].

А, наприклад, Михальченко О. А. [35, с. 49-50] додатково виділяє «бізнесову складову» ресурсного потенціалу підприємства, яка створює комерційний, організаційний, підприємницький потенціали.

Б. Андрушків, Л. Мельник, А. Погайдак, проаналізували трактування змістовної характеристики потенціалу підприємства і визначили, що відмінністю між термінами «ресурси» та «потенціал» є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого підприємства, суспільства в цілому невіддільне від суб'єктів діяльності[4, с. 4].

Підтримуючи авторів різних трактувань «відмінності» вважаємо, що економічна категорія ресурсний потенціал відображає акумуляцію і

використання наявних можливостей. Його сутність проявляється в мобілізації мають в наявності ресурсів, які готові до взаємодії.

З'ясована нами наявність значної кількості підходів щодо трактування сутності поняття «ресурсний потенціал» дозволяє зробити висновки про його багатоаспектність.

Наявний ресурсний потенціал підприємства доцільно визначати не за кількісними та якісними характеристиками, а на основі їх оптимального співвідношення відносно потреб вирішуваних завдань.

Отже, на сьогоднішній день немає чіткого визначення ресурсного потенціалу підприємства. Різні вчені і автори по-різному трактують дане поняття. Проте, більшість серед вчених-економістів розглядає ресурсну структурну характеристику потенціалу, однак враховують різну кількість складових.

Ресурсний потенціал в широкому сенсі можна трактувати як кількість, якість і збалансованість природних, матеріальних, біологічних та трудових ресурсів, взаємопов'язаних між собою.

Нами з'ясовано, що окремі учені розглядають структуру ресурсного потенціалу як сукупності об'єктивних та суб'єктивних складових. При цьому об'єктивні складові включають виробничий, фінансовий, інноваційний, інформаційний, інфраструктурний, та кадровий потенціал підприємства. Відповідно до суб'єктивних складових ресурсного потенціалу відносять управлінський, організаційний, науково-технічний, маркетинговий та логістичний потенціали [23, с. 240].

На рисунку 1.1 зображено структуру потенціалу підприємства з розмежуванням його об'єктних та суб'єктних складових, а також взаємозв'язків між окремими складовими ресурсного потенціалу.

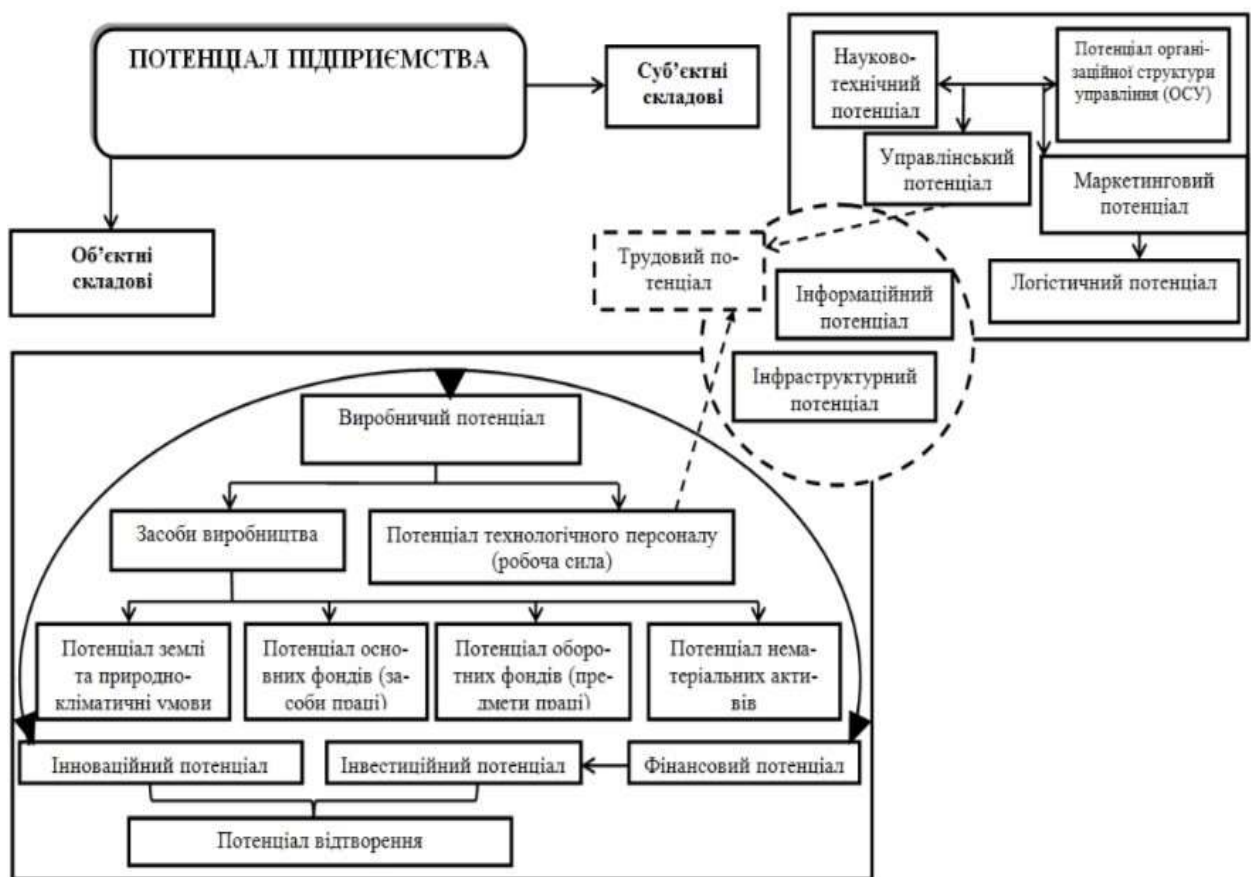

Рис. 1. 1. Система потенціалу підприємства [31].

Об'єктні складові пов'язані з матеріально-речовинною та особовою формою потенціалу підприємства. Вони споживаються і відтворюються в тій чи іншій формі в процесі функціонування. До них належить: інноваційний потенціал, виробничий потенціал, фінансовий потенціал та потенціал відтворення.

Інноваційний потенціал – сукупні можливості підприємства щодо генерації, сприйняття та впровадження нових (радикальних і модифікованих) ідей для його системного технічного, організаційного та управлінського оновлення.

Виробничий потенціал – наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції (послуг). Його треба також сприймати як сукупність ресурсів, що функціонують і здатні виробляти певний обсяг продукції. Тому виробничий потенціал є поліструктурною системою.

До його складу входять:

- потенціал землі та природно-кліматичні умови;
- потенціал основних фондів;
- потенціал оборотних фондів;
- потенціал нематеріальних активів;
- потенціал технологічного персоналу.

Потенціал землі та природно-кліматичні умови – можливості підприємства використовувати сукупні природні багатства у господарській діяльності.

Фондовий потенціал – наявні та скриті можливості основних фондів, які формують техніко-технологічний базис виробничої потужності підприємства.

Потенціал оборотних фондів – це частина виробничого капіталу підприємства у вигляді певної сукупності предметів праці (сировини, конструкційних матеріалів, палива, енергії та різних допоміжних матеріалів), які перебувають у виробничих запасах, незавершеному виробництві, напівфабрикатах власного виготовлення і витратах майбутніх періодів.

Потенціал нематеріальних активів – сукупність можливостей підприємства використовувати права на нові чи наявні продукти інтелектуальної праці в господарському процесі з метою реалізації корпоративних інтересів на засаді задоволення суспільних потреб.

Потенціал технологічного персоналу – здатність робітників виробляти різні продукти, надавати послуги чи виконувати роботи.

Відтворення ресурсного потенціалу підприємства – це процес безперервного відновлення всіх його складових. Просте відтворення потенціалу підприємства здійснюється в незмінних обсягах для відновлення спожитих факторів виробництва і забезпечення безперервності його функціонування.

До суб'єктних складових потенціалу підприємства відносяться: науково-технічний потенціал, управлінський потенціал, потенціал організаційної структури управління, маркетинговий потенціал.

Науково-технічний потенціал – узагальнююча характеристика рівня

наукового забезпечення виробництва (науки, техніки, технології, інженерної справи, можливостей та ресурсів, виробничого досвіду, у тому числі науково-технічних кадрів, які є в розпорядженні підприємства для розв'язання науково-технічних проблем.

Управлінський потенціал – це навички та здібності керівників усіх рівнів управління з формування, організації, створення належних умов для функціонування та розвитку соціально-економічної системи підприємства. У найзагальнішому вигляді він є інтеграцією функціонально-структурних та нематеріальних елементів.

Потенціал організаційної структурні управління – це загальнокорпоративний управлінський (формальний та неформальний) механізм функціонування підприємства, який втілює в собі рівень організації функціональних елементів системи та характер взаємозв'язків між ними.

Маркетинговий потенціал – це здатність підприємства систематизовано й планомірно спрямувати всі свої функції (визначення потреб і попиту, організація виробництва, продаж і післяпродажне обслуговування) на задоволення потреб споживачів і використання потенційних ринків збуту. У структурі маркетингового потенціалу окремо виділяють логістичний потенціал.

Логістичний потенціал підприємства можна визначити як максимальну продуктивність (функціональну спроможність) системно інтегрованих підрозділів, які охоплюють усі види діяльності щодо пересування в просторі та руху в часі: персоналу – перевезення співробітників, розміщення їх у службових приміщеннях; пересуванню згідно з часовим графіком роботи матеріалів і готових виробів – транспортування, складування, збереження, сортування і перерозподіл; енергетичних та інформаційних потоків – передавання, обробка, збереження і трансформація.

На особливу увагу в структурі потенціалу підприємства заслуговують: трудовий, інфраструктурний та інформаційний потенціали. Усі вони не підлягають під зазначену класифікацію складових потенціалу підприємства, їх не можна однозначно віднести чи то до суб'єктних, чи то до об'єктних

складових.

Трудовий потенціал – це персоніфікована робоча сила, яка розглядається в сукупності своїх якісних характеристик. Це поняття дає змогу, по-перше, оцінити рівень використання потенційних можливостей як окремо взятого працівника, так і сукупності працівників у цілому, що є необхідним для активізації людського фактора, та, по-друге, забезпечити якісну (структурну) збалансованість у розвитку особистого й уречевленого факторів виробництва.

Інфраструктурний потенціал – збалансовані з вимогами виробництва можливості цехів, господарств і служб забезпечити необхідні умови для діяльності основних підрозділів підприємства та задоволення соціальних потреб його персоналу. За гіпертрофованого розвитку інфраструктурні складові потенціалу підприємств можуть виконувати роботи чи надавати певні послуги стороннім організаціям та іншим суб'єктам ринку.

Інформаційний потенціал – це єдність організаційно-технічних та інформаційних можливостей, які забезпечують підготовку й прийняття управлінських рішень та впливають на характер (специфіку) виробництва через збирання, зберігання (нагромадження), обробку та поширення інформаційних ресурсів [14, с. 103].

Тобто, акцентуючи увагу на ресурсній концепції, можна трактувати ресурсний потенціал підприємства з системних позицій і визначати його як систему ресурсів, що взаємодіють між собою і тим самим обумовлюють досягнення економічних результатів. Можна зробити висновок стосовно того, що ресурсний підхід не в повній мірі розкриває властивості структури ресурсного потенціалу підприємства.

Оцінювання елементів, які утворюють ресурсний потенціал, зводиться до оцінювання конкретних, визначених характеристик об'єктів, що відображають їх зміст. Кожен із зазначених елементів може бути охарактеризований безліччю показників як загальних, так і частинних. Оцінювання виробничого потенціалу підприємства проводиться на підставі аналізу рівня ефективного використання структурних робочих місць, а також на базі елементного

підходу. Складові елементи ресурсного потенціалу підприємства подано на рис 1.2.

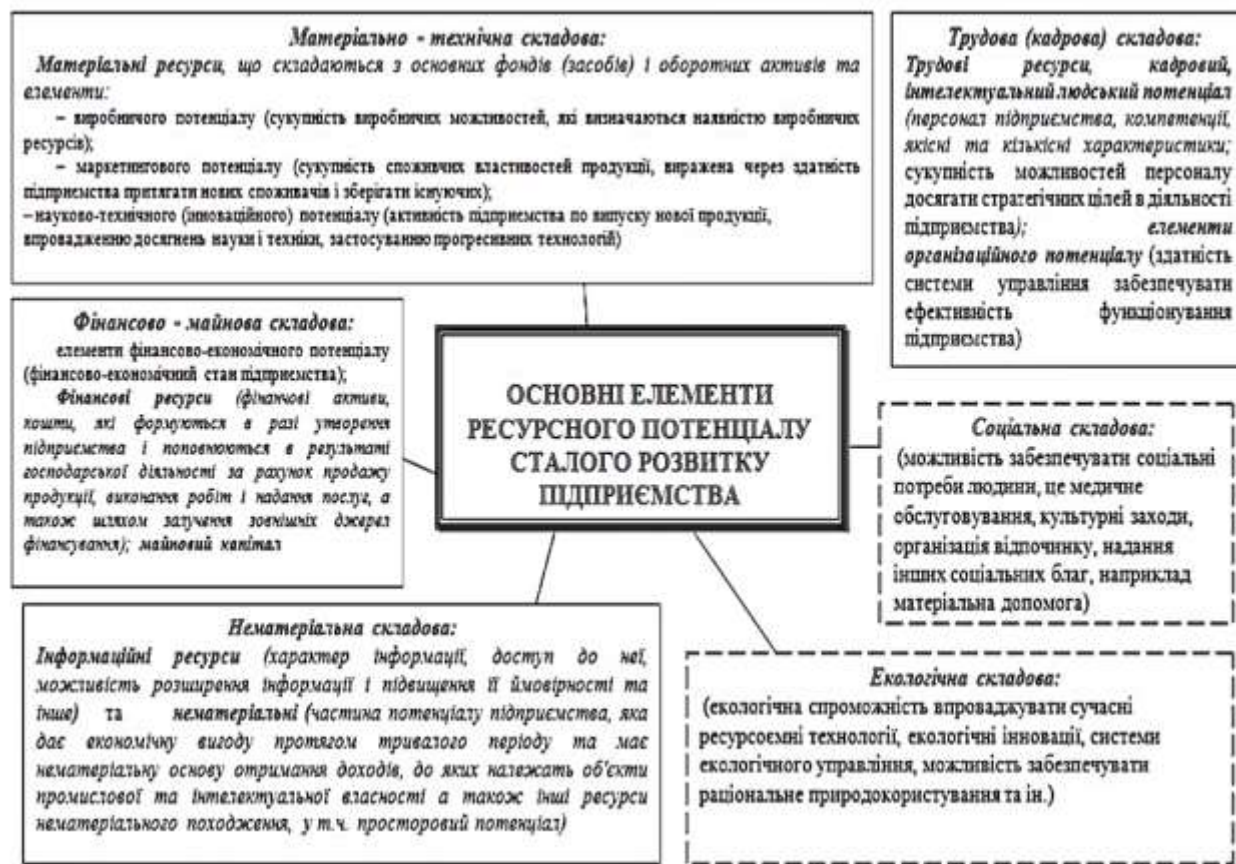

Рис. 1.2. Елементи ресурсного потенціалу підприємства

Такий підхід до визначення поелементної структури ресурсного потенціалу дає змогу визначити основні його складові і зосередитись на відповідних заходах управління по основним напрямам, а саме на формуванні і розробці системи екологічно та соціально спрямованого управління, що дозволить підприємству системно управляти всіма складовими ресурсного потенціалу з метою реалізації програми сталого розвитку та підвищення ефективності використання ресурсів (раціонального природокористування).

Ресурсний потенціал підприємства можна охарактеризувати наступними основними критеріями:

- реальними можливостями підприємства в тій чи іншій сфері діяльності (включаючи і нереалізовані можливості);
- обсягом ресурсів, як залучених, так і тільки підготовлених до

використання у виробництві;

- здатністю кадрів (менеджерів) використовувати ресурси, вміння розпоряджатися ресурсами підприємства;
- формою підприємництва та відповідною організаційною структурою підприємства.

В цілому ресурсний потенціал підприємства характеризується сукупністю якостей системи взаємопов'язаних ресурсів і їх мобілізації в умовах розвитку, досягнення конкурентних переваг з урахуванням впливу зовнішнього середовища [38, с. 135].

Отже, ресурсний потенціал підприємства – результат інтегрального відображення (оцінювання) поточних і майбутніх можливостей економічної системи, трансформування вхідних ресурсів за допомогою притаманних їй персоналу підприємницьких спроможностей в економічні блага, максимально задовольняючи в такий спосіб корпоративні та суспільні інтереси задля забезпечені його конкурентоспроможності [16, с. 39].

Оцінка ефективності використання певних видів ресурсів проявляється на основі співставлення отриманих корисних результатів та понесеними витратами на їх отримання. Отже, ефективне та раціональне використання ресурсного потенціалу забезпечує отримання підприємством ефекту: економічного, екологічного та соціального ефектів.

Отже, враховуючи вищевідзначене, під «ресурсним потенціалом підприємства» слід розуміти систему наявних ресурсів підприємства, а також тих, які можна залучити, з урахуванням вимог зовнішнього середовища в майбутньому та спроможності підприємства їх мобілізувати для забезпечення його економічного розвитку та інноваційного зростання, що актуалізується у складних економічних умовах повоєнного відновлення діяльності суб'єктів господарювання України.

А тому, для здійснення аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств доцільно застосувати наступні показники: ресурсовіддача (фондовіддача, матеріаловіддача), ресурсоемність

(фондоємність, матеріалоємність), які розраховуються в цілому, так і за окремими його складовими. Ефективним вважається використання потенціалу підприємства за умови наявних високих показників ресурсовіддачі та низьких - ресурсоємності.

Також при здійсненні оцінки показників ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств необхідно її фактичні показники порівнювати із нормативними. Так за умови, що показники фактичної ресурсоємності є вищими нормативної, то це означає наявний низький рівень ефективності використання ресурсного потенціалу, і відповідно, навпаки.

Доцільним є використання комплексних показників, що демонструють використання ресурсного потенціалу підприємства та охоплюють усі його складові частини: земельних ресурсів (для аграрних підприємств), трудових ресурсів, основних засобів, оборотних засобів.

До основних показників ефективності використання основних засобів виробництва є фондovіддача та фондоємність. Відтак основними показниками ефективності використання оборотних засобів є наступні: коефіцієнт обороту, коефіцієнт закріплення, визначення тривалості одного обороту (днів), оцінка вартості валової, товарної і чистої продукції; показники прибутку підприємства на кожну гривню вартості оборотних засобів.

Таким чином, сьогодні, в умовах трансформації форм власності та господарювання, проблема формування та ефективного використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств є актуальною та злободенною, де від результатів її вирішення та врегулювання залежать не тільки фінансові результати сільськогосподарських товаровиробників, але й конкурентоспроможність виробленої продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Відповідно отримані показники ефективності використання ресурсного потенціалу використовуються для здійснення оцінки ефективності господарської діяльності підприємства. Забезпечення формування ресурсного потенціалу підприємства сприяє оперативному виявленню стратегічних можливостей підприємства, спроможних забезпечити підвищення

конкурентних позицій на ринку. Отже, наявний ресурсний потенціал підприємства демонструє потенційні можливості підприємства у різних напрямках та сферах його господарської діяльності.

На основі проведеного аналізу дефініції поняття «ресурсний потенціал», з'ясовано її сутність, яка презентується як цілісна система взаємопов'язаних видів ресурсів, які знаходяться у розпорядженні підприємства або можуть залучатися зі сторони для забезпечення здійснення господарської діяльності, раціональне комбінування яких дозволяє реалізувати означену місію та стратегічні цілі шляхом своєчасного визначення їх відповідності внутрішнім потребам. Застосування такого підходу дозволяє з'ясувати не лише кількісні та якісні показники ресурсного потенціалу на момент дослідження, але й встановити співвідношення його складу та об'єму відповідно до потреб підприємства і цільових ринків.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

2.1. Організаційна характеристика ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» Врадіївського району Миколаївської області

ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський», створений у формі Товариства з обмеженою відповідальністю відповідно до законодавства України.

Компанія була зареєстрована 13 травня 1993 року. Учасниками Товариства є:— Вадатурський Олексій Опанасович громадянин України; Товариство з обмеженою відповідальністю сільськогосподарське підприємство «НІБУЛОН», код ЄДРПОУ 14291113, зареєстроване 31 січня 2003 року виконавчим комітетом Миколаївської міської ради (реєстр No 1 522 120 0000 001033, св. серії A00 No 590962).

ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» входить до складу ТОВ СП «НІБУЛОН».

Компанія є юридичною особою з моменту її державної реєстрації. Підприємство здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України і Статуту. Майно складається з основних фондів і оборотних коштів, а також інших цінностей, вартість яких відображено в балансі.

Підприємство має право: вступати в договірні відносини з державними, кооперативними, приватними компаніями та установами, фізичними особами, а також бути посередником між ними у питаннях, що належать до предмету діяльності.

Основними видами діяльності ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» є:

- 10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах;
- 46.21 Оптова торгівля зерном, насінням і кормами для тварин;
- 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля;
- 52.10 Складське господарство (приймання, сушіння, очищення,

зберігання та відвантаження автомобільним транспортом);

— 52.24 Транспортне оброблення вантажів.

Юридична адреса Товариства: вул. Визволення 104, смт. Врадіївка, Врадіївський район, Миколаївська область, 56301.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Агрокомбінат «Врадіївський» є самостійним господарюючим суб'єктом, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням, бланки. Підприємство здійснює свою виробничо-господарську діяльність з метою отримання прибутку, відповідає за результатами своєї діяльності та виконання зобов'язань перед сільгоспвиробниками, надає послуги з високими споживчими властивостями та якістю.

Середньорічна чисельність працюючих в 2022 році становила 74 чол. (в 2021 році 72 чол.).

24 лютого 2022 року розпочалась військова агресія Російської Федерації проти України, що стало підставою введення воєнного стану та призвело до ускладнень ведення операційної діяльності підприємства.

Основними ускладненнями являються відсутність можливості експортувати зернові, яке в свою чергу зменшує використання виробничих потужностей, перебої з постачанням пально-мастильних матеріалів і висока їх ціна. Не зважаючи на всі складнощі у веденні операційної діяльності відсутня суттєва невизначеність, що може поставити під сумнів здатність організації продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

На даний час ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» стабільно забезпечує зберігання сільськогосподарської продукції та виробництво комбікормів. В подальшому планується і на далі забезпечувати виконання робіт та надання послуг, пов'язаних з переробкою зернових та олійних культур, що проходять повний цикл від приймання, сушіння, зберігання і подальшого відвантаження зерна в автотранспорт, як культур урожаю 2021 року, так і 2022 року.

Зважаючи на військову агресію Російської Федерації і усі проблеми

пов'язані з нею, об'єми виконаних робіт будуть меншими порівняно з 2021 роком. Управлінський персонал підприємства робить усе можливе, щоб зберегти бізнес. Проводиться робота по залученню покупців та замовників, переговори з постачальниками та підрядниками щодо поставок необхідних ресурсів і послуг за об'єктивними цінами, по збереженню штату працівників.

2.2. Оцінка складових ресурсного потенціалу та стан ресурсного забезпечення підприємства

Виробнича діяльність підприємства та її результати першочергово залежать від забезпеченості його необхідними ресурсами, їх станом, якістю та відповідністю здійснюваним виробничим процесам.

Виробничі потужності ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» забезпечують виконання робіт та надання послуг, пов'язаних з переробкою зернових та олійних культур, що проходять повний цикл від приймання, сушіння, зберігання і подальшого відвантаження зерна в автотранспорт та виробництва готових кормів для тварин.

Виробничі потужності ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» складаються:

- 41 тис. тонн, в т.ч. в металевих ємностях для зберігання – 28 тис. тонн;
- Складські ємності – 8,5 тис. тонн;
- Елеватор – 4,5 тис. тонн;
- Земельна ділянка – 5,53 га;
- 2 стаціонарних автопідйомника забезпечують приймання до 2000 тонн зерна на добу;

Сушіння зернових та олійних культур забезпечується сушарками MATHEWS-1195 та MATHEWS-3180 потужністю 125 тонн/год.

У звітному періоді прийнято на відповідальне зберігання і первинний обробіток 67 тис. тонн зернових та олійних культур, що на 59,3% менше ніж у 2018 році. В 2022 році вироблено 6140 тонн комбікорму для дорослих тварин

ВРХ, свиней, опоросних та лактуючих свиноматок, телят, поросят, що на 19% менше ніж у 2018 році.

Діяльність підприємства значною мірою залежить від наявних активів - основного та оборотного капіталу і їх співвідношення.

Засоби та предмети праці є важливим фактором від якого залежать результати господарської діяльності. Розглянемо структуру активів підприємства в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Наявність і структура фондів ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський»

Фонди	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	тис. грн	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Необоротні фонди	129384	85,3	120695	85,4	127282	82,8	122294	78,8	118842	84,7
- в т.ч. основні засоби (залишкова вартість)	128340	84,6	119651	84,7	126504	82,3	121688	78,4	118267	84,3
Оборотні фонди	22281	14,7	20595	14,6	26404	17,2	32895	21,2	21440	15,3
Всього	151685	100	141290	100	153686	100	155189	100	140282	100

Вартість основних засобів загалом має тенденцію до зменшення залишкової їх вартості. Застосування механізму нарахування прискореної амортизації викликане посиленням інфляційних процесів, як наслідок економічної кризи викликаної COVID-19/ Так, в 2022 році вартість необоротних фондів становила 118842 тис.грн, що на найнижчим показником в підприємстві за досліджуваний період, із них 118267 тис.грн – залишкова вартість основних засобів. У 2022 році залишкова вартість основних засобів зменшилась на 10073 тис.грн проти 2018 року.

Також відмічаємо значне зменшення вартості оборотних засобів, особливо за останній 2022 рік. Так, вартість основних засобів зменшилась в 2022 році на 841 тис.грн проти 2018 році та на 11455 тис.грн проти попереднього 2021 році,

за який вартість оборотних активів була найвищою. Така тенденція свідчить що в період економічної кризи керівництво намагається зменшити обсяги запасів, підвищуючи частоту поставок, мінімізувати дебіторську заборгованість та залишки готової продукції. Зменшення вартості оборотних засобів підвищує ефективність їх використання за рахунок прискорення обороту.

В результаті майже пропорційного зменшення вартості і основних засобів, і оборотних, структура фондів підприємства майже не змінилась. Частка основних засобів у структурі в 2022 році становила 84,7%, відповідно, на оборотні засоби припадає 15,3%.

Основні засоби є основою, навколо якої формуються обігові засоби і робоча сила. Економічне значення основних фондів полягає в тому, що вони є мірилом і основою розвитку продуктивних сил господарства, забезпечуючи відповідний рівень і темпи збільшення виробництва продукції та підвищення продуктивності праці. Структуру основних засобів підприємства представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка та структура власних основних засобів (за залишковою вартістю) за 2018 – 2022 рр.

Найменування основних засобів	2018 р		2020 р		2022 р	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
Основні засоби виробничого призначення	127296	99,2	125549	99,3	117343	99,2
-будівлі та споруди	107340	83,6	106491	84,2	99104	83,8
-машини та обладнання	17486	13,6	16657	13,2	15063	12,7
-транспортні засоби	645	0,5	771	0,6	1738	1,5
-інше обладнання	1825	1,4	1630	1,3	1438	1,2
Основні засоби не виробничого призначення (земельні ділянки, будинки і споруди, транспортні засоби)	1044	0,8	957	0,7	924	0,8
Всього	128340	100	126504	100	118267	100

Аналізуючи динаміку і структуру власних основних засобів в ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» слід відмітити, що із загальної вартості основних засобів більше 99 % - це виробничі основні засоби. Це є позитивною стороною забезпечення основними фондами, так як саме виробничі засоби забезпечують здійснення виробничої діяльності підприємства і є його основою. Основна частка в структурі вартості основних засобів припадає на будівлі та споруди і в 2022 році їх частка становить 83,8%. Вартість машин і обладнання становить значно меншу частку у структурі основних засобів – 12,7% у 2022 році. А вартість транспортних засобів, хоча і значно збільшилась у 2022 році порівняно із попереднім періодом, становить лише 1,5% у структурі.

Загалом зменшення вартості основних засобів відбулось виключно за рахунок зменшення вартості будівель, споруд, машин та обладнання що перебувають на балансі підприємства.

Забезпеченість підприємства основними засобами є важливими факторами від яких залежать результати господарської діяльності, зокрема, повнота і своєчасність виконання робіт, надання послуг, а відповідно і об'єми виробництва продукції, її собівартість, фінансове становище. В таблиці 2.3 проаналізуємо динаміку забезпеченості підприємства основними фондами.

Таблиця 2.3

**Динаміка забезпеченості основними фондами в ТОВ «Агрокомбінат
«Врадіївський»**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2018 р. (+,-)
Вартість товарної продукції та наданих послуг, тис. грн.	57764	61148	46 761	54 971	31828	- 25936
Середньорічна чисельність працюючих, чол.	83	80	77	72	74	-9
Залишкова вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	128340	119651	126504	121688	118267	- 10073

Фондоозброєність на 1 середньорічного працівника, тис. грн	1546,3	1495,6	1642,9	1690,1	1598,2	-51,9
--	--------	--------	--------	--------	--------	-------

Проаналізувавши дані таблиці 2.3 спостерігаємо, що у 2022 р. в ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» відмічаємо значне зменшення вартості основних фондів, вартість яких в 2022 році зменшилась до 118267 тис. грн. проти 128340 тис. грн у 2018 році, тобто на 10073 тис.грн. Разом із зменшенням вартості фондів чисельність працівників у 2022 році також зменшилась порівняно із 2018-2020 роками. А тому, фондоозброєність 1го середньорічного працівника майже не змінилась в 2022 році порівняно із 2018 роком. Проте, відмічаємо зменшення даного показника за останній рік порівняно із попередніми 2020-2021 роками. Зниження показників фондоозброєності свідчить про негативну зміни у технічній оснащеності виробництва.

Ще однією складовою активів підприємства є оборотні засоби. Зміна вартості оборотних коштів не завжди однозначно позитивна чи негативна. Якщо при збільшенні оборотних засобів підприємство втягнулося в велику дебіторську заборгованість або виявився надлишок оборотних запасів, то це збільшення не приведе до ефективного використання оборотних активів. І навпаки зменшення оборотних коштів за рахунок прискорення їх обертання є позитивною зміною в оборотних активах.

В таблиці 2.4 визначено динаміку зміни вартості та структури оборотних засобів ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський», їх зміна за досліджуваний період.

Впродовж досліджуваного періоду сума оборотних засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства збільшувалась до 2021 року. Так у 2021 році вартість оборотних засобів підприємства зросла до 32895 тис.грн, що на 10614 тис.грн більше їх вартості у 2018 році. У 2022 році загальна вартість оборотних засобів зменшилась до 21440 тис.грн, що на 11455 тис.грн менше від суми попереднього 2021 року та на 841 тис.грн менше 2018 року. Враховуючи несприятливу економічну ситуацію, керівництво підприємства намагається мінімізувати витрати, оптимізувати кількість запасів на складах відповідно до об'ємів виробництва, зменшити суму дебіторської

заборгованості, тощо. Так, вартість запасів на кінець звітного періоду у 2022 році зменшилась на 133 тис.грн порівняно із попереднім 2021 роком, проте є більшою порівняно 2018 та 2020 роками за які відбувався також спад виробництва.

Таблиця 2.4

**Динаміка та структура оборотних засобів у ТОВ «Агрокомбінат
«Врадіївський»**

Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
I. Оборотні фонди	632	2,8	926	4,5	619	2,7	844	2,6	711	3,3
Виробничі запаси	632	2,8	926	4,5	619	2,7	844	2,6	711	3,3
II. Фонди обігу	21649	97,2	19669	95,5	25785	97,7	32051	97,4	20729	96,7
Товари	3536	15,9	7182	3,5	2132	8,1	1794	5,4	3816	17,8
Дебіторська заборгованість	17430	78,2	10324	50,1	22415	84,9	29841	90,7	16346	76,2
-в т.ч. за товари, послуги	14853	66,7	9715	47,2	6199	2,6	29007	88,2	15621	72,9
Грошові кошти	683	3,1	2173	10,6	1238	4,7	416	1,3	567	2,6
Всього оборотних засобів	22281	100	20595	100	26404	100	32895	100	21440	100

Вартість фондів обігу в 2022 році також зменшилась порівняно попередніх років. Насамперед серед складових фондів обігу слід відмітити значне зменшення дебіторської заборгованості, зокрема за реалізовані товари і послуги. Зазначені зміни є позитивним явищем, і впливають на покращення якісної структури оборотних фондів.

Структура оборотних коштів має значні коливання в окремих галузях господарства. Вона залежить від складу і структури витрат на виробництво, умов поставок матеріальних цінностей, умов реалізації продукції (виконаних робіт, наданих послуг), проведення розрахунків. Саме дебіторська заборгованість становить значну суму у вартості оборотних фондів, і, відповідно, частку у структурі, що є негативним процесом, так як зростання

дебіторської заборгованості знижує ефективність використання оборотних засобів та негативно впливає на результати роботи підприємства. В 2022 році фонди обігу займали 96,7% в оборотних активах, з них частка дебіторської заборгованості становить 76,2%, основна частина якої це заборгованість за реалізовані товари та надані послуги (72,9% вартості фондів обігу).

Функціонування оборотних коштів розпочинається з моменту їх формування і розміщення. Раціональне розміщення як складова управління оборотним капіталом має певні особливості не лише в різних галузях, а навіть і на різних підприємствах однієї галузі. Визначальними тут є такі чинники: вид господарської діяльності, обсяг виробництва; рівень технології та організації виробництва; термін виробничого циклу; система постачання необхідних товарно-матеріальних цінностей і реалізації продукції та ін.

Здійснення виробничої діяльності вимагає сукупних затрат живої й уречевленої праці.

У процесі виробництва вирішальна роль належить живій праці, яка в міру розвитку продуктивних сил приводить у рух дедалі більшу масу уречевленої праці (машин, обладнання, пального, насіння, кормів тощо). Загалом чисельність працівників в підприємстві щороку зменшується, хоча зменшення є незначним. Так, впродовж досліджуваного періоду середньорічна чисельність працівників зменшилась із 83 осіб у 2018 році до 72 чол. у 2022 році.

В цілому можна сказати, що господарство забезпечене трудовими і матеріальними ресурсами, яких вистачає для його нормального функціонування. При функціонуванні підприємства відбувається безперервний кругообіг коштів, який здійснюється у вигляді витрат ресурсів і одержання доходів, їх розподілу й використання. При цьому визначаються джерела коштів, напрямки та форми фінансування, оптимізується структура капіталу, проводяться розрахунки з постачальниками матеріально-технічних ресурсів, покупцями продукції, державними органами, персоналом підприємства тощо. Усі ці грошові відносини становлять зміст фінансової діяльності підприємства,

в основу якої покладено належне забезпечення фінансування суб'єкта підприємницької діяльності.

Оцінка фінансового потенціалу підприємств в умовах ринкових відносин особливо важлива для вирішення питань фінансової стабільності, надійності підприємства як партнера. Ця оцінка засновується на цілій системі показників, які характеризують структуру джерел формування капіталу і його розміщення, рівновагу між активами підприємства і їх джерелами формування, ефективність і інтенсивність використання капіталу, платоспроможність і кредитоспроможність підприємства, його інвестиційну привабливість та інше.

Фінансовий стан підприємства багато в чому залежить від якості та структури власного та залученого капіталу (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка джерел утворення капіталу підприємства, тис.грн.

Пасив балансу	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	2022 р.	Відхилення, 2022р. до 2018р, +,-
1. Джерела формування майна –разом	151665	141290	153686	155189	140282	-11383
1.1. Власний капітал	112494	121 889	133 681	134335	121314	8820
Статутний капітал	1	1	1	1	1	-
Капітал у дооцінках	79295	73 650	80 471	74101	63502	-15793
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	33198	48 238	53 209	60233	57811	24613
1.2. Залучений капітал:	39171	19401	20005	20854	18968	20203
Відстрочені податкові зобов'язання	18059	16 767	18 100	16985	15627	-2432
Кредиторська заборгованість:						
- за товари, роботи, послуги	20162	1	338	791	926	-19236
- з бюджетом	182	1510	265	1316	849	667
- зі страхування	64	109	71	175	142	78
- з оплати праці	290	289	281	722	671	381
- за одержаними авансами	-	-	13	-	-	-
Поточні зобов'язання	429	715	909	856	741	312
Інші поточні зобов'язання	36	10	28	9	12	-24

Необхідність у власному капіталі обумовлена вимогами самофінансування підприємства. Власний капітал є основою незалежності підприємства. Його питома вага в джерелах формування майна складає у 2022 році 86,5%. За досліджуваний період відмічаємо значне (майже вдвічі)

зменшення вартості залученого капіталу, і, зокрема, кредиторської заборгованості. При цьому у підприємства наявна значна частка поточних зобов'язань, за якими не потрібно сплачувати відсотків, тобто дана складова зобов'язань є безкоштовним джерелом фінансування.

Оптимальна структура капіталу підприємства являє собою співвідношення використання власних і залучених фінансових ресурсів (капіталу), за якого забезпечується максимізація ринкової вартості підприємства та мінімізується вартість залученого капіталу. Варто зауважити, що структура капіталу підприємства визначає не тільки фінансову, а й операційну та інвестиційну діяльність [45]. Від того, наскільки оптимальне співвідношення власного і залученого капіталу, багато в чому залежить фінансовий стан підприємства та результати роботи підприємства.

Розмір власного капіталу безпосередньо впливає на рівень залежності підприємства від кредиторів, позичальників та інших фінансових установ, у яких підприємство позичало кошти.

Підвищення питомої ваги власного капіталу підприємства призводить до позитивної тенденції впливу на господарську діяльність підприємства. У свою чергу, висока питома вага позикового капіталу підприємства потребує додаткових витрат та зменшує ліквідність балансу підприємства, підвищує рівень фінансових ризиків [10].

2.3. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства та економічні результати його використання

Сучасний етап розвитку економіки Україні зумовлює потребу підприємств у пошуку найбільш раціональних шляхів формування і ефективності використання ресурсного потенціалу з метою виведення підприємства на бажаний рівень розвитку.

Зважаючи на значне зменшення вартості основних і оборотних засобів у підприємстві особливого значення набуває аналіз ефективності їх

використання. Економічна ефективність використання основних виробничих фондів характеризується фондівіддачею і фондомісткістю продукції. Ефективність використання оборотних фондів визначається на основі значень коефіцієнту оборотності і тривалості обороту.

Ефективність використання основних та оборотних засобів оцінюють у співставленні із виробництвом товарної продукції. Показники ефективності використання основних та оборотних засобів представлено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники ефективності використання основних та оборотних засобів ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський»

Показники	2018 р.	2019р.	2020 р.	2021р.	2022 р.	2022 р. до 2018 р.+, -
Виручка від реалізації всієї продукції, тис. грн.	57764	61448	46761	54971	31828	- 25936
Залишкова вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	128340	119651	126504	121688	118267	- 10073
Вартість оборотних засобів, тис. грн.	22281	20595	26404	32895	21440	- 841
Фондовіддача, грн.	0,45	0,51	0,37	0,45	0,27	- 0,18
Фондоємність, грн.	2,22	1,96	2,70	2,21	3,72	1,50
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	2,6	2,9	1,8	1,7	1,5	1,1
Тривалість обороту оборотних засобів, днів	140	126	203	215	243	103

Зважаючи на зниження вартості і забезпеченості підприємства основними засобами, особливо у 2022 році, показники ефективності їх використання за даний період значно знизились у 2022 році. Якщо у 2018 році на 1 грн. вартості основних засобів в ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» було вироблено 45 коп продукції, у 2019 році вартість продукції на 1 грн вартості основних фондів зросла до 51 коп., то у 2022 р. даний показник знизився майже вдвічі до 27 коп, (фондовіддача у 2022 році становить 0,27 грн).

Фондоємність, що є оберненим показником, відповідно, має тенденцію до збільшення. Так, 1 грн виробленої валової продукції у підприємстві в 2018р. затраталося 2,22 грн основних засобів, а в 2022 році – вже 3,72 грн.

З таблиці 2.6 видно, що враховуючи зменшення у 2022 році обсягів виробництва і реалізації товарів та послуг ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» вартість оборотних засобів підприємства також зростала до 2021 році, а у 2022 році значно зменшилась, що призвело до зниження ефективності їх використання. Коефіцієнт оборотності, що свідчить про кількість оборотів здійснених оборотними засобами за рік, також зменшився із 2,6 у 2018 році до 1,5 у 2022 році, тобто за останній рік досліджуваного періоду, оборотні засоби здійснили лише півтора обороти. Відповідно до зміни коефіцієнту оборотності значно зросла тривалість обороту, якщо у 2018 році 1 оборот оборотних засобів тривав 140 днів, то у 2022 році даний показник становив 243 дні.

Таким чином, ефективність використання основних і оборотних засобів в ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» у 2022 році порівняно із 2018 роком значно знизилась, на що значним чиним вплинули: складна економічна ситуація в країні, зниження обсягів аграрного виробництва в Миколаївській області, тощо.

Управління оборотними активами відіграє дуже важливу роль, тому що саме від якості управління поточними активами залежить, яка величина запасів і активів у грошовій формі, тощо, багато в чому залежить фінансова стійкість підприємства та ефективність використання оборотного капіталу. Оборотність слід розглядати одночасно із показниками ефективності використання оборотних засобів, оскільки велика оборотність може бути викликана неефективністю управління запасами чи іншими складовими оборотних засобів, а не їх застосуванням у процесі виробництва.

Здійснення виробничої діяльності вимагає сукупних затрат живої й уречевленої праці. Тому підвищення продуктивності праці характеризує економію сукупної (живої й уречевленої) праці.

Зважаючи на зменшення чисельності працівників, відмічаємо високий рівень річної продуктивності праці в підприємстві та особливо значне

зростання показника у 2019 та 2021 роках, як наслідок збільшення валового виробництва (рис.2.1).

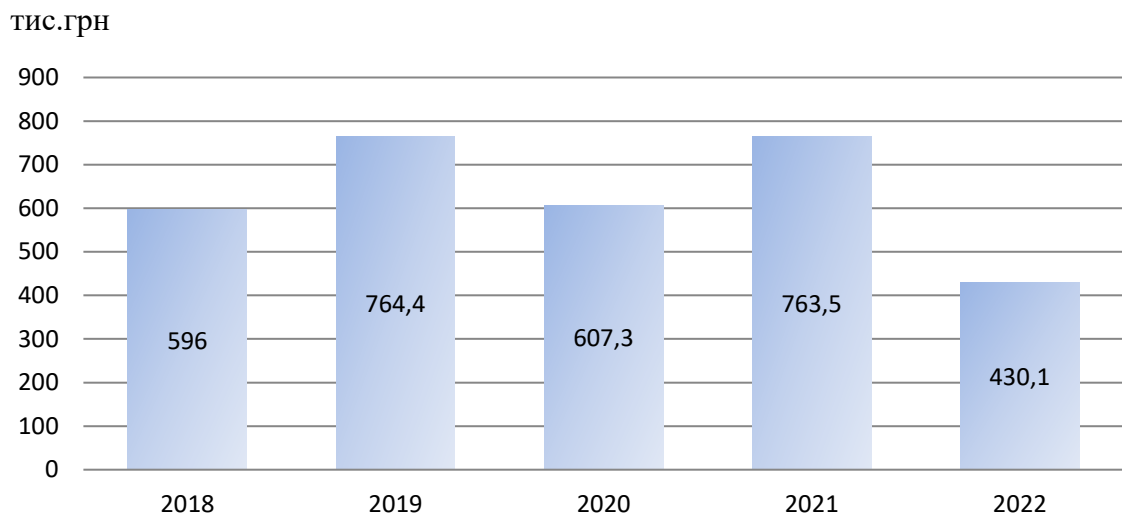

Рис. 2.1. Динаміка річної продуктивності праці в ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський», тис.грн

Удосконалення техніки і технології виробництва, що визначають отриманий результат (валове виробництво продукції), є найважливішим фактором підвищення продуктивності праці. Суть підвищення продуктивності праці полягає в тому, що частка живої праці зменшується, а уречевленої збільшується, проте збільшується так, що загальна величина трудомісткості товарів зменшується. Тож продуктивність праці зростає за економії живої й уречевленої праці на одиницю продукції, а також у разі зміни їхнього співвідношення на користь останньої.

Для поліпшення використання трудових ресурсів та підвищення продуктивності праці на підприємстві необхідно забезпечувати високоефективне використання виробничих фондів, машин та обладнання.

Забезпечення підприємства ресурсами, їх оновлення значно залежить від результатів діяльності, особливо від прибутковості підприємства. В свою чергу отримані результати діяльності підприємства залежать від стану складових ресурсного потенціалу. Тобто, ресурсний потенціал та економічні результати діяльності підприємства є взаємозалежними.

Найважливішими умовами зростання прибутку від реалізації продукції є збільшення обсягу випуску продукції, забезпечення ритмічності виробництва і відвантаження продукції, зниження її собівартості, підвищення її якості та конкурентоспроможності, оптимізація запасів готової продукції на складах, своєчасна оплата покупцями замовленої ними продукції, застосування прогресивних форм розрахунків за продукцію [38].

Прибутковість підприємства вимірюється двома показниками – прибутком і рентабельністю. Прибуток виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів. Тому для аналізу його доповнюють показником рентабельності.

Розглянемо фінансові результати діяльності ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

**Формування фінансових результатів ТОВ «Агрокомбінат
«Врадіївський», тис. грн**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2018 р.+/-
Чистий дохід від реалізації продукції (без ПДВ)	57764	61 148	46 761	54 971	31828	- 25936
Собівартість реалізованої продукції	48241	42 402	40 199	47 745	27322	- 20919
Валовий прибуток	9523	18 746	6 562	7 226	4506	- 5017
Інші операційні доходи	517	733	1 985	1 637	1421	904
Адміністративні витрати	4657	5 218	5 746	5 427	5513	856
Витрати на збут	2022	973	2 367	905	822	- 1200
Інші операційні витрати	2333	1 860	1 070	1 402	1597	- 736
Фінансовий результат від операційної діяльності	1023	11 428	-636	1129	-2005	- 3028
Інші фінансові доходи	-	148	-	232	-	-
Інші фінансові витрати	670	207	1	152	216	-454

Витрати з податку на прибуток	390	1 974	227	555	201	-189
Чистий прибуток	- 32	9 395	410	654	- 2422	- 2390
Рівень рентабельності, %	- 0,1	18,6	0,8	1,3	- 6,9	-6,8

За даними таблиці 2.8 спостерігаємо зростання виручки в підприємстві до 2021 року включно і значне її зниження в 2022 році, що відбулося внаслідок повномасштабної війни в Україні і значного зменшення обсягів виробництва аграрної продукції в області, що значно вплинуло на діяльність підприємства.

Вказані зміни в діяльності підприємства призвели до зміни прибутку від операційної діяльності. Сума збитку від операційної діяльності за 2022 рік становила 2005 тис.грн.

Найбільш вдалим у фінансовому стані для підприємства був 2019 рік, за який в підприємстві отримано 11428 тис.грн прибутку від операційної діяльності та 9395 тис.грн чистого прибутку. У 2020 році відмічаємо значне зменшення прибутковості, як наслідок впливу світової економічної кризи в поєднанні з несприятливими природньо-кліматичними умовами для аграрного виробництва.

Станом на 31 грудня 2022 року довгострокові фінансові інвестиції в ТОВ «Старобільський елеватор» (0,02% статутного капіталу) та ТОВ «Колосівський елеватор» (0,22% статутного капіталу) за методом участі в капіталі в сумі становили 1 тис. грн (станом на 31 грудня 2021 року: 1 тис. грн.), що забезпечує додатковий дохід.

Основою формування прибутку підприємств є дохід та отримана сума прибутку від реалізації продукції(товарів). Саме прибуток від реалізації продукції(товарів) є основною складовою чистого прибутку підприємства.

Зважаючи на зниження прибутковості підприємства починаючи з 2019 року, а у 2022 отримання значного збитку, рівень рентабельності також знижувався. В 2018 році діяльність підприємства була збитковою, в підприємстві отримано незначну суму збитку - 32тис.грн. Проте, у 2019 році

ситуація значно покращилась, діяльність підприємства принесла 9395 тис.грн чистого прибутку, при цьому рівень рентабельності становив 18,6%, що є найвищими показниками за період 2018-2022 років. Криза економіки пов'язана з COVID-19 також вплинула на діяльність підприємства і в наступні роки прибуток значно зменшився, підприємство працювало з найменшою рентабельністю.

А у 2022 році з початком повномасштабної війни в Україні, ведення операційної діяльності підприємства ускладнилось. В Миколаївській області значно зменшилось виробництво аграрної продукції. Підприємство не може функціонувати в звичному режимі, в рази зросли транспортні витрати аграріїв, потушені експортні канали реалізації продукції, що призвело до значного зменшення прибутковості і значного зростання цін. Як наслідок, за 2022 рік результатом господарської діяльності ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» був збиток у сумі 2422 тис.грн, при цьому рівень збитковості становив 6,9%.

Як свідчать данні (рис. 2.2), починаючи з 2020 р. усі показники рентабельності роботи підприємства поступово зменшувались.

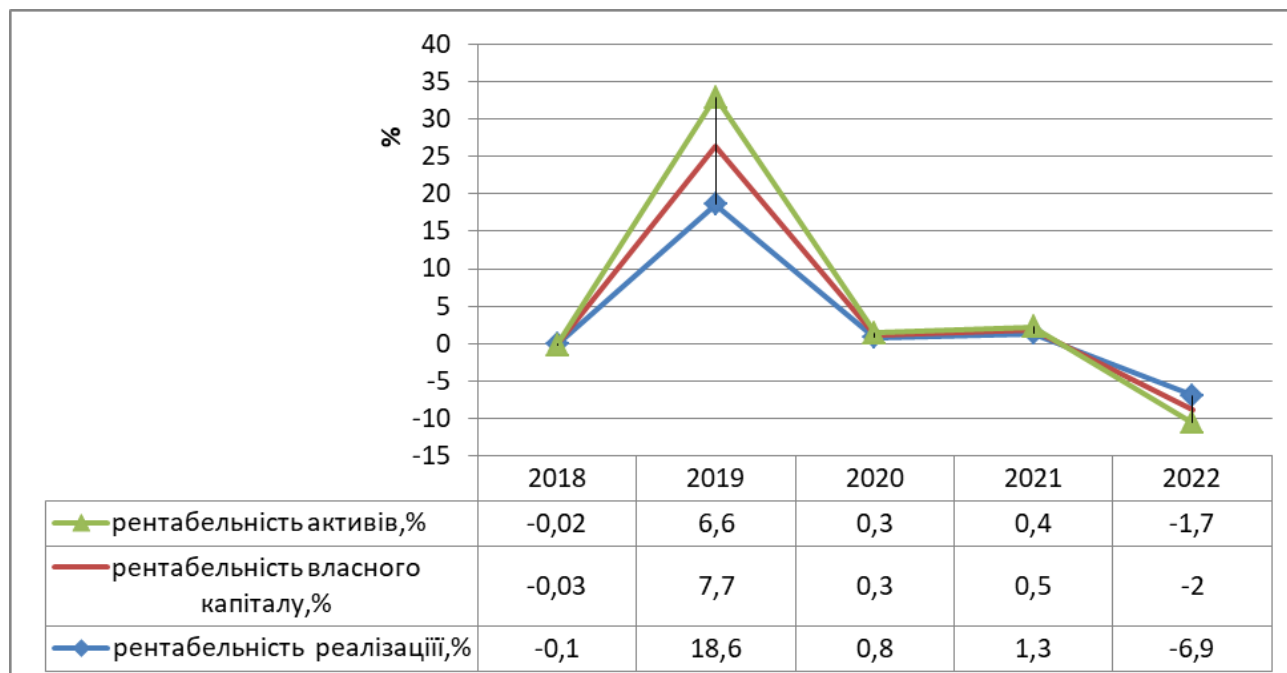

Рис. 2.2. Динаміка показників рентабельності діяльності підприємства в 2018-2022 рр., %.

Починаючи із 2020 р. (2020-2021 рр) внаслідок дії факторів, обумовлених світовою фінансовою кризою, а також внутрішніми структурно-інституціональними викривленнями та недоліками показники рентабельності реалізації, власного капіталу та активів мали мінімальні значення, а у 2022 році з початком повномасштабної війни на території України - впали нижче нуля. Слід зауважити, що результати діяльності 2022 року не забезпечують відтворення ресурсного потенціалу підприємства. Проте, підприємство намагається зберегти свої позиції, щоб в повній мірі відновити діяльність після закінчення війни.

Отже, необхідно шукати більш ефективні шляхи формування управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання ресурсного потенціалу на рівні підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

В сучасних умовах господарювання кожне підприємство для здійснення ефективної діяльності повинно забезпечити себе необхідними ресурсами, які у міру його розвитку поповнюються та оновлюються.

Основні фонди являються однією із найважливіших складових ресурсного потенціалу підприємства, технічний стан яких впливає на рівень продуктивності праці, обсяг випущеної продукції, величину отриманого прибутку, в цілому і на рентабельність діяльності підприємства. Аналіз використання основних засобів на ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» дав можливість виявити певні недоліки в експлуатації виробничого обладнання, що знижує ефективність його використання як складника ресурсного потенціалу підприємства. У 2022 році в порівнянні з 2019 – 2020 рр. рівень зносу основних засобів становить 73%, показники ефективності використання основних засобів характеризуються незадовільними значеннями. Тому для вирішення цієї проблеми потрібно запропонувати шляхи підвищення ефективності використання основних фондів, як передумови зміцнення ресурсного потенціалу підприємства.

Одним з найважливіших завдань підвищення ефективності використання основних фондів є своєчасне впровадження в експлуатацію нових основних фондів і виробничих потужностей, швидке їхнє освоєння, і тим самим можливо забезпечити сповільнення настання морального зносу основних фондів ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський». Поліпшення використання діючих основних фондів і виробничих потужностей ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський», у тому числі знову впроваджених в експлуатацію, може бути досягнуте завдяки:

- підвищенню інтенсивності використання виробничих потужностей підприємства;
- підвищенню екстенсивності їх навантаження;

Серед заходів інтенсивного використання виробничих потужностей і основних фондів слід насамперед вказати технічне і технологічне вдосконалення та модернізація обладнання. Ключовими аспектами реалізації цього напрямку є:

- збільшення виробничої потужності обладнання та устаткування;
- заміна застарілого обладнання на нове, технічно і технологічно більш досконале, потужне і енергозберігаюче, що сприятиме підвищенню продуктивності всього діючого обладнання та устаткування;
- механізація та автоматизація в роботі обладнання через оптимальне навантаження в процесі виробничої діяльності підприємства;
- якісне обслуговування та ремонт обладнання в міжремонтний період, яке має бути своєчасним;
- ефективне налагодження технологічного процесу, що дозволяє зменшити або ліквідувати простой в роботі обладнання.

Оборотні активи підприємства являються важливим структурним елементом його ресурсного потенціалу, використання яких забезпечує можливість отримання максимального економічного ефекту в поточному та майбутньому періодах діяльності. Тому одним із шляхів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства слід вважати удосконалення системи управління його оборотними активами.

На сьогодні питання управління оборотними активами досить багато досліджувалося провідними українськими вченими-економістами. Найбільш ширше тлумачення цієї категорії надає Ю.О. Швець, згідно з яким, система управління оборотними активами являє собою систему цілеспрямованих та узгоджених взаємозв'язків між суб'єктом та об'єктом управління шляхом реалізації функцій управління із використання сформованих методів, засобів, механізмів і фінансово-економічних інструментів аналізу, дослідження, перетворення пов'язаних між собою процесів розподілу, формування, використання, контролю оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, структурою та складом за умови врахування внутрішніх та зовнішніх

загроз та з метою підвищення рівня фінансової стійкості [51]. Виходячи з цього, об'єктом управління оборотними активами виступають товарні запаси в процесі формування, зберігання й реалізації, кредити, дебіторська заборгованість, грошові ресурси, а також економічні відносини, що виникають у процесі кругообігу оборотного капіталу.

Слід відзначити, що в залежності від характеру заходів основні напрямки реалізації резервів економії ресурсів у ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» можна поділити на виробничо-технічні й організаційно-економічні. До виробничо-технічних напрямків відносяться заходи, зв'язані з якісною підготовкою сировини до його виробничого споживання, удосконалюванням конструкції машин, устаткування і виробів, застосуванням більш економічних видів сировини, палива, упровадженням нової техніки і прогресивної технології, що забезпечують максимально можливе зменшення технологічних відходів і втрат матеріальних ресурсів у процесі виробництва виробів з максимально можливим використанням вторинних ресурсів.

До основних організаційно-економічних напрямків економії матеріальних ресурсів відносяться:

- система заходів, спрямованих на підвищення рівня нормування і планування матеріалоемності промислової продукції, розробку і впровадження технічно обґрунтованих норм і нормативів витрат матеріальних ресурсів;
- сукупність заходів, які сприяють прискореному розвитку виробництва нових інноваційних видів продукції на основі використання більш якісної сировини і відповідних матеріалів.

Слід відзначити, що реалізація управлінських рішень щодо використання оборотних активів підприємства багато в чому залежить від забезпечення інформаційною бази, достовірність формування якої залежить від правильного вибору методів класифікації об'єктів управління. Зокрема, досліджуючи ресурсний потенціал підприємства, ми звертаємо увагу на оборотні активи, які обслуговують окремо виробничий цикл і фінансовий цикл. Оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл, включають сукупність оборотних активів

у формі запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів, обсягу незавершеної продукції та запасів готової продукції на складах підприємства. Оборотні активи, що обслуговують фінансовий цикл підприємства, відображають сукупність усіх товарно-матеріальних запасів і суми поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням суми поточної кредиторської заборгованості.

Одним з головних напрямків економії матеріальних ресурсів в ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» як необхідної передумови його ресурсного потенціалу, може бути збільшення виходу кінцевої продукції з тієї ж кількості сировини і матеріалів, що залежить від технічного оснащення виробництва, рівня майстерності працівників, рівня організації матеріально-технічного забезпечення, величини витрат і запасів матеріальних ресурсів. Велике значення має скорочення втрат у виробничому процесі, що може зумовити 15-20% загальної суми економії матеріальних ресурсів.

Іншою важливою складовою оборотних активів у складі ресурсного потенціалу являються оборотні кошти. Рациональне розміщення як складова управління оборотним капіталом має певні особливості. При цьому необхідно враховувати такі чинники, як вид господарської діяльності, обсяг виробництва; рівень технології та організації виробництва; термін виробничого циклу; система постачання необхідних товарно-матеріальних цінностей і реалізації продукції та ін. Залежно від розміщення, умов організації виробництва й реалізації продукції оборотні кошти мають різний рівень ліквідності, а отже, і ризику використання.

Слід відзначити, що ефективність використання оборотних коштів у складі ресурсного потенціалу підприємства залежить від багатьох чинників: зовнішні чинники, вплив яких не залежить від інтересів і діяльності підприємства, і внутрішні – які знаходяться під впливом господарювання самого підприємства. До зовнішніх чинників відносяться:

- загальна політична економічна ситуація в країні;
- особливості фіскальної політики і податкового з законодавства;
- умови отримання довгострокових кредитів і процентні ставки по ним;

- можливість отримання цільового фінансування; участь в програмах, що фінансуються з бюджету.

Враховуючи ці і інші чинники, ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» може використовувати внутрішні резерви раціоналізації руху оборотних коштів на шляху прискорення їх оборотності на всіх стадіях кругообігу.

Важливим є те, що значні резерви підвищення ефективності використання оборотних активів знаходяться безпосередньо в самому підприємстві. Зокрема, у сфері виробництва це відноситься, перш за все, до виробничих запасів як важливої складової забезпечення безперервності процесу виробництва. Ефективна система управління виробничими запасами підприємства є важливою умовою підвищення ефективності використання оборотних активів та ресурсного потенціалу підприємства в цілому. Тому важливим є визначення основних шляхів скорочення виробничих запасів, серед яких відзначимо:

- їх раціонального використання;
- ліквідації наднормативних запасів матеріалів;
- вдосконаленню системи нормування;
- поліпшенню організації постачання, зокрема шляхом встановлення чітких договірних умов постачань і забезпечення їх виконання, оптимального вибору постачальників, налагодженої роботи транспорту, тощо.

Сучасна практика господарювання є багатовекторною, що нівелює однозначне встановлення довгострокових ключових чинників успіху підприємства. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства може бути забезпечене:

- підвищенням ефективності використання трудових ресурсів (продуктивності праці), що впливатиме на економію матеріальних витрат та сприятиме підвищенню культури й безпеки виробничого процесу;

- заміною застарілої техніки за допомогою проведення технічного удосконалення засобів праці, що використовуються у виробництві;

- впровадження агроінновацій, підвищення рівня автоматизації з метою

забезпечення процесу зростання обсягів виробництва;

- модернізації наявного устаткування, механізації допоміжних та обслуговуючих служб і виробництв;

- вдосконалення управління виробництвом на засадах більш оптимального використання інформаційного потенціалу і ресурсів підприємства;

- оптимальної організації збутової системи підприємства, застосування більш прогресивних форм проведення розрахунків;

- організації і обслуговування робочих місць персоналу, впровадження передових прийомів, методів праці;

- реалізації заходів з підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників;

- реалізації заходів з раціонального використання виробничих запасів, ліквідації існуючих наднормативних запасів, вдосконалення процесів нормування й постачання;

- впровадження прогресивних, безвідходних чи маловідходних технологій і процесів.

При формуванні й реалізації ресурсного потенціалу підприємства важливим вбачається враховування чинників розміщення, що впливатиме на результативність виробництва.

Важливе значення процесів стратегічного планування ресурсного забезпечення розвитку на основі найбільш ефективного використання його ресурсного потенціалу обумовлює необхідність формування окремого стратегічного планового документу щодо дій в сфері залучення та використання ресурсів – ресурсної стратегії розвитку підприємства. Ресурсна стратегія являє собою набір принципових положень та вимог, на ґрунті дотримання яких буде здійснюватися вибір джерел та визначення обсягів поставок ресурсів, а також має відбуватися ефективний розподіл їх за напрямками використання.

На рисунку 3.1 схематично зображена послідовність етапів формування ресурсної стратегії.

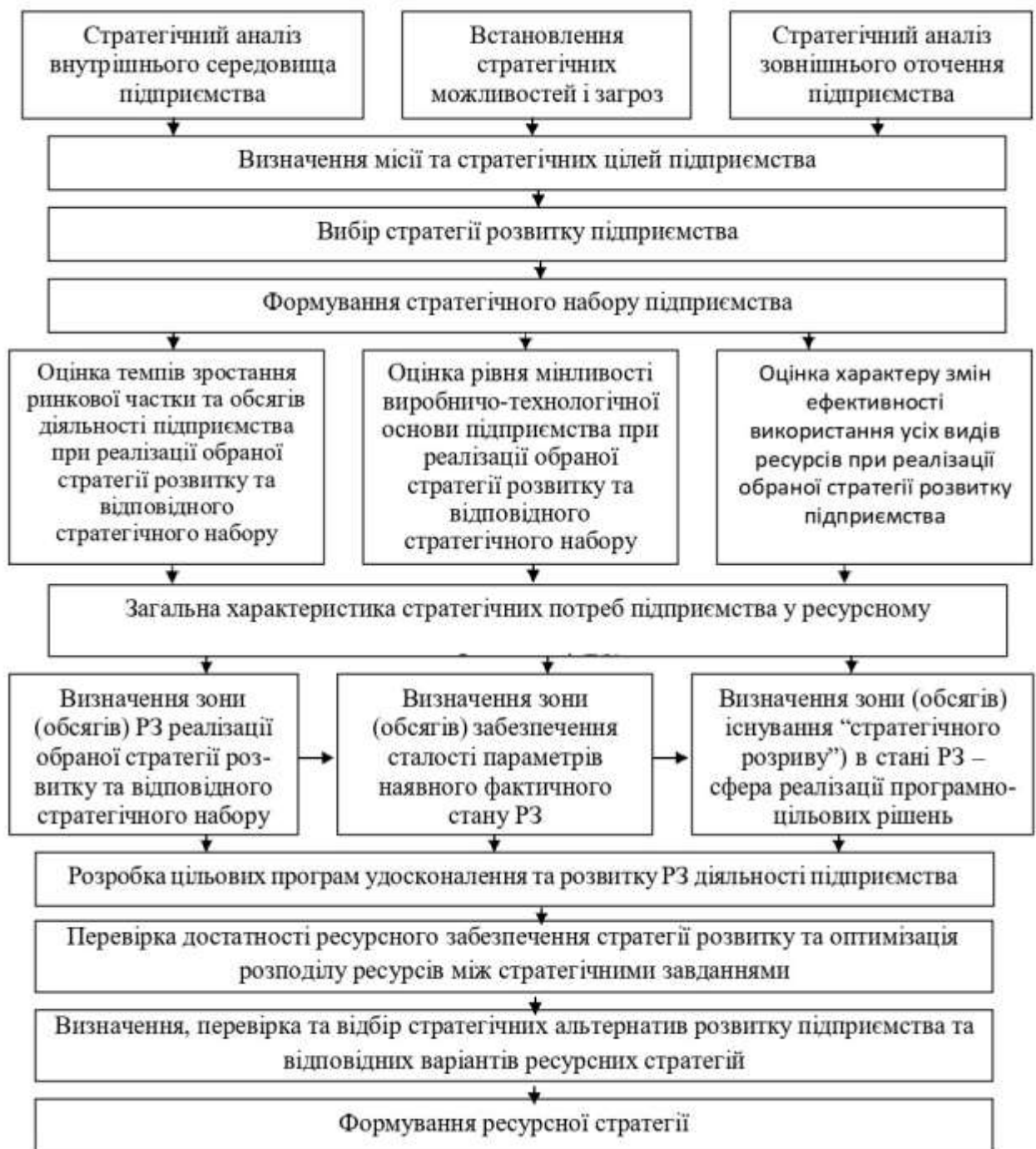

Рис. 3.1. Етапи розробки ресурсної стратегії [47]

Головна мета розробки та реалізації ресурсної стратегії полягає в тому, щоб, з огляду на усі вимоги продуктових і функціональних стратегій, забезпечити підприємство сировиною, паливом, запчастинами, устаткуванням, трудовими, фінансовими й інформаційними ресурсами. Ресурсна стратегія – це тип операційної стратегії, у якій визначаються принципові засади поведіння

підприємства в зоні стратегічних ресурсів, форми і методи постачань, політика створення страхових запасів, систем розподілу і поповнення ресурсів. Формування ресурсної стратегії обов'язково має також враховувати зміст і характер цілей розвитку, які ставить перед собою підприємство.

Залучення та використання ресурсів (різноманітних за походженням, матеріально-речовинною формою, джерелами та термінами надходження) є характерною ознакою здійснення виробничо-господарських процесів на підприємстві. Саме виробничі можливості промислового підприємства являються одними із найважливіших складових його потенціалу [47].

Стрижневим (найбільш складним та відповідальним) елементом процесу розробки ресурсної стратегії підприємства при цьому виступає процедура визначення обсягу стратегічних ресурсів, необхідного для реалізації стратегії розвитку підприємства. В ході здійснення даного етапу на підприємстві має бути забезпечено прийнятний (з точки зору сприяння реалізації поставлених цілей та задач) рівень погодженості інтересів усіх учасників ланцюжку створення нової цінності, а також досягнуто належну міру збалансованості ресурсних потоків у межах зазначеного ланцюжку.

Формування стратегічних ресурсних потреб підприємства (за якісними, структурними та кількісними параметрами) відбувається під впливом трьох основних груп факторів: передбачувані темпи зростання ринкової частки та обсягів діяльності; рівень мінливості виробничо-технологічної бази; передбачуваний характер змін ефективності використання усіх видів ресурсів на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Проведене в кваліфікаційній роботі магістра дослідження питань оцінки формування і використання ресурсного потенціалу підприємства, дозволило зробити наступні висновки.

Потенціал підприємства є характеристикою поточного стану підприємства й передумовою формування його майбутніх результатів і майбутнього стану. Покращення стану та рівня використання потенціалу підприємства сприяє більшому запасу міцності й можливостям протидіяти негативним впливам зовнішнього середовища, що позитивно впливає на життєздатність підприємства, за рахунок більш швидкої та повної адаптації системи підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

Під «ресурсним потенціалом підприємства» слід розуміти систему наявних ресурсів підприємства, а також тих, які можна залучити, з урахуванням вимог зовнішнього середовища в майбутньому та спроможності підприємства їх мобілізувати для забезпечення його економічного розвитку та інноваційного зростання, що актуалізується у складних економічних умовах повоєнного відновлення діяльності суб'єктів господарювання України.

Оцінка ресурсного потенціалу підприємства - це пошук сукупності характеристик, показників і властивостей, що дозволяють у достатній мірі описати підприємство й оцінити його можливості по забезпеченню задоволення відповідної суспільної потреби в товарах (послугах) на перспективу і можливості досягнення поставлених цілей.

На основі проведеного аналізу стану і рівня використання ресурсного потенціалу ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» слід відзначити, що за останні роки спостерігається погіршення відповідних показників. У 2022р. результатом виробничо-господарської діяльності ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» став збиток. Значно знизилися виручка від реалізації товарів і послуг, порівняно з попереднім періодом – майже на 45%. Причиною негативних наслідків діяльності підприємства є нестабільне економічне положення в країні,

зменшення обсягів виробництва аграрної продукції, особливо в Миколаївській області, зростання виробничих витрат підприємства.

Аналіз виробничого потенціалу ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» за 2018-2022 рр. свідчить про погіршення його стану і зниження рівня ефективності використання окремих його складових. У 2022 році на підприємстві зменшилася частка машин і обладнання (на 14%,), що є негативною динамікою, так як від забезпечення підприємства виробничим обладнанням і устаткуванням залежить обсяги виробництва, виробнича потужність і продуктивність праці робітників. Розраховані показники зносу, фондоддачі, фондомісткості у динаміці свідчать про зниження ефективності використання основних фондів протягом останнього року.

Трудовий потенціал підприємства в 2022 році зменшився, що підтверджено скороченням чисельності працівників на 11 осіб. При цьому завдяки значному зменшенню обсягів виробництва відбулося зниження продуктивності праці в 2022 році порівнянно з 2018 роком на 165,9 тис. грн, а проти попереднього 2021 року на 333,4 тис. грн, або на 44 %.

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства показує негативну динаміку цієї важливої складової ресурсного потенціалу підприємства. В 2022 році порівняно з попереднім періодом в підприємстві отримано збиток, а також значно зменшилась сума власного капіталу.

Отже, оцінка ресурсного потенціалу виробничо – господарської діяльності ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» свідчить про погіршення ресурсного забезпечення і зниження ефективності його використання, що вимагає розробки і впровадження заходів щодо покращення його формування і використання.

Важливою передумовою покращення формування і використання ресурсного потенціалу ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський» являється розробка ресурсної стратегії, щодо покращення залучення та використання ресурсів. Ресурсна стратегія являє собою набір принципових положень та вимог, на ґрунті дотримання яких буде здійснюватися вибір джерел та визначення

обсягів поставок ресурсів, а також має відбуватися ефективний розподіл їх за напрямками використання.

Одним з найважливіших завдань підвищення ефективності використання виробничого потенціалу є своєчасне впровадження в експлуатацію нових основних фондів і виробничих потужностей, швидке їхнє освоєння, і тим самим можливо забезпечити сповільнення настання морального зносу основних фондів ТОВ «Агрокомбінат «Врадіївський». У сфері оборотних фондів потрібно акцентувати увагу на скороченні дебіторської заборгованості. Це можна досягти шляхом вдосконалення процесу організації товарів, використання фондів, перш за все їх активної частини, економії по всіх стадіях руху оборотних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алієв Р. Сутність поняття «потенціал підприємства» та його складники. Підприємництво та інновації. 2019. № 9. С.54-59. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/9.8>
2. Ажаман І. А., Жидков О. І. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства. Економіка та держава. 2018. № 4. С. 22–25.
3. Астапова Г. В., Пілецька С. Т., Біскупська І. В. Фінансові механізми відтворення та оновлення основних фондів підприємств : монографія. Монографія. К.: НАУ. 2012. 200 с.
4. Андрушків Б., Мельник Л., Погайдак О. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства (дослідницькі аспекти) . Формування ринкової економіки в Україні. 2012. Вип. 27. С. 3–7.
5. Бердникова Л.Ф. Ресурсный потенциал организации: понятие и структура. Вектор науки ТГУ. 2011. № 1. С. 201–203.
6. Богацька Н.М. Сучасний підхід до оцінки сутності ресурсного потенціалу підприємства. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 3. С. 134–139.
7. Василик Н.М. Оцінка ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 3. С. 154–161.
8. Васьківська К.В., Лозінська Л.Д., Галімух Ю.О. Економічний потенціал підприємства в умовах змін: суть та характерні особливості. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7858>
9. Вініченко І. І., Сорока Ю.О. Ефективність використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Інвестиції: практика та досвід. № 22. 2015. С. 34-37.
10. Гайдаржийська О.М., Рибак О.М., Чайковська А.О. Дослідження структури власного капіталу підприємства та особливостей його формування .№ 6. 2017. С.96-94. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/20.pdf

11. Германюк Н.В. Трудовий потенціал як фактор інноваційного розвитку підприємства. Економіка Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2015. №4. С. 50-55.

12. Гіндес О.Г. Елементи економічного механізму природокористування. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 9. С. 89–92.

13. Гладій М.В. Використання виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки України : монографія. Львів : ІРД НАН України, 1998. 294 с.

14. Головатюк В.М., Соловійов В. П. Вимірювання інноваційного потенціалу в контексті формування стратегії розвитку підприємства. Механізм регулювання економіки. 2009. № 1. С. 102- 111.

15. Гончар М.В. Обґрунтування структуризації ресурсного потенціалу підприємства. Науковий вісник Полісся № 2 (6), 2016. С.108-113.

16. Гриньова В.М., Салун М.М. Оптимізація вартості складових ресурсного потенціалу підприємства : монографія. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 236 с.

17. Дзюбинська О. В. Ресурсний потенціал регіону та його характеристика. Економічний простір, (155), 2020. С. 36-39. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/155-7>

18. Дідух С.М., Федорова Т.С. Структура капіталу підприємства: теоретичні підходи та напрямки оптимізації в сучасних умовах. Науковий журнал «Економіка і регіон». Полтава: ПНТУ, 2023. Т. (4(87)). С. 174-180. URL: [doi:https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2796](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2796).

19. Ємельянов О. Економічний потенціал підприємства як сукупність його функціональних властивостей. *Збірник наукових праць SCIENTIA*. 2021. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/8182>

20. Жмуденко В. О., Ліщук Р. Оптимізація ресурсного потенціалу як стратегічний напрям розвитку підприємства. Економічний простір. № 165. 2021. С. 70-75. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/165-12>

21. Занора В. О., Куценко Д. М., Одородько Н. В., Потенціал як основа розвитку підприємства. Проблеми і перспективи економіки та управління. № 2 (18). 2019. С.40-51

22. Казачков І.О. Підвищення ефективності використання ресурсів промислового підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2013. № 1. Т. 2. С. 86–91.

23. Кирилов О.Д. Формування ефективної стратегії розвитку підприємства в умовах інвестиційної уразливості. Академічний простір. 2008. № 12. С. 244-250.

24. Коледіна К.О. Методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств. Економіка та управління підприємствами. 2020. № 12-1. С. 167–174.

25. Корбутяк А.Г., Одайська Н.М. Оптимізація структури капіталу підприємства. Економіка і суспільство. 2018. №16. С. 375-381.

26. Крамаренко В.І. Управління ресурсами підприємства: Навч. посіб. К.: ЦПН, 2014. 288 с.

27. Краснокутська Н С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навчальний посібник. Київ : Вид-во ЦНЛ, 2012. 352 с.

28. Круш П. В., Дергалюк М. О. Обґрунтування складових економічного потенціалу підприємства як системи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 21. С. 11–14.

29. Кузьменко О.В. Організаційно-економічний механізм стратегічного управління ресурсним потенціалом підприємства. Академічний огляд. 2014. № 1(40). С. 110–115.

30. Кузьмін О.Є., Тимошук М.Р., Фещур Р.В. Методи оцінювання потенціалу розвитку підприємств. Економіка: проблеми теорії і практики. Харків: ХЕУ, 2005. С. 374 –383, С. 375.

31. Кулакова С.Ю., Мінняйленко І.В. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства». Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2015. 214 с.

32. Латишева О.В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. Економічний вісник. 2018. № 3(53). С. 126–130.

33. Маршук Л.М. Розробка організаційно-економічного механізму формування і використання ресурсно-фінансового потенціалу підприємства. Інтелект XXI. 2017. № 6. С. 66-69.

34. Материнська О.А., Ярова А.О. Ресурсний потенціал підприємства: проблеми та шляхи його вирішення. URL: <https://nauka.kushnir.mk.ua>

35. Михальченко О. А. Концептуальні основи формування поняття "конкурентний потенціал авіабудівного підприємства". Економічний часопис-XXI. 2015. № 9-10. С. 48-51. URL: soskin.info/userfiles/file/2015/9-10.../Mihalchenko.pdf.

36. Навроцький Н.О. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. Інтернаука. 2017. № 1(23). С. 97–101.

37. Романовська Ю. А. Критерії оцінювання розвитку стратегічного потенціалу підприємства // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук, праць. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2011. С. 51-59.

38. Сабадирьова А.Л. Теоретичні основи організації виробничого потенціалу промислового підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. № 5. Т. 1. С. 134–138.

39. Свіргун О.М. Соколовська В. В. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні аспекти. URL:[http://www.rusnauka.com/17_AND_2010Economics /69284.doc.htm](http://www.rusnauka.com/17_AND_2010Economics_/69284.doc.htm)

40. Семенова К.Д. Аналіз тенденцій і прогнозування фінансових показників діяльності підприємств України. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2019. № 5 (110). С. 238-242.

41. Сердак С.Е. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання. Академічний огляд. 2008. № 2. С. 83-88.

42. Сінько Я.О. Стратегічне управління ресурсним потенціалом підприємства. URL: <https://en.ppt-online.org/119884>

43. Славов В.П. Ресурсозбереження як важливий чинник розвитку виробничих систем. Агроінком. 2007. № 7–8. С. 52–57.

44. Смолич Д. В., Тимошук І. В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та модель управління в сучасних умовах господарювання. Економічний простір. № 153, 2020. С. 75-82.
[URL:https://doi.org/10.32782/2224-6282/153-14](https://doi.org/10.32782/2224-6282/153-14)

45. Супрун С.Д. Концептуальні основи формування вартості капіталу підприємства. Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. Випуск 5 (22). 2019. С.142-146.

46. Управління ресурсним потенціалом підприємств. URL:
http://sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampodilsk/sekcija_section_3_2015_10_30/upravlinnja_resursnim_potencialom_pidpriemstv/104-1-0-1574

47. Філіпішина Л.М., Гришина Л.О., Філіпішина К.І. Визначення основних характеристик ступеня використання наявного сучасного виробничого потенціалу промислових підприємств України. Сучасні процеси трансформації у бізнесі та виробництві: теорія, методологія, практика (зовнішньоекономічна діяльність, промислове виробництво та транспорт): монографія/за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. – Дніпро: Пороги, 2019. С.224-242.

48. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика. URL:
https://pidruchniki.com/18111210/finansi/finansovi_resursi_pidpriyemstv_sklad_harakteristika

49. Фесенко І.А. Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2012. № 6(132). С. 166–172.

50. Шаманська О.І. Система ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства. Ефективна економіка. 2013. № 9. С. 81–88.

51. Швець Ю. О. Управління оборотними активами підприємств. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. Вип. 13. С. 127-130. URL::http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_

52. Чиж Н.М. Особливості оптимізації структури власного капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Економічні науки. Серія „Облік і фінанси”: збірник наукових праць / Луцький державний технічний університет. Луцьк, 2015. Випуск 4 (16). Ч. 2. С. 193–201.

53. Щебликіна І.О. Власний капітал підприємства. Вісник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2015. № 2 (14). С. 388–395.

